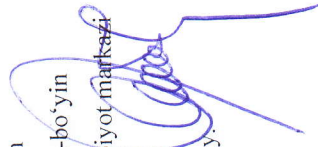

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA IXTISOSLASHTIRILGAN OTORINOLARINGOLOGIYA
VA BOSH-BO'YIN KASALLIKLARI ILMIY-AMALIY TIBBIYOT
MARKAZI

2024 y.

«TIBBIY SURDOLOGIYA ASOSLARI»
mavzuiy malaka oshirish kursi
O'QUV DASTURI
(o'qish hajmi 72 kredit)

Toshkent – 2024 y.

Tuzuvchilar:

- Xasanov U.S.** - Respublika ixtisoslashtirilgan otorinolaringologiya va bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi direktori, t.f.d., professor
- Voxidov U.N.** - Respublika ixtisoslashtirilgan otorinolaringologiya va bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi direktori o'rinbosari, t.f.d., dotsent

Taqrizzchilar:

- Arifov S.S.** Tibbiyot xodimlarining kasbiy malakasini rivojlantirish markazi otorinolaringologiya kafedrasini mudiri, t.f.d., professor
- Ergashev U.M.** - Respublika ixtisoslashtirilgan otorinolaringologiya va bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi direktori o'rinbosari, t.f.n.

Kirish

O'quv dastur shifokor otorinolaringolog va surdologning ish faoliyati jarayonida ko'p uchraydigan quloq kasalliklari oldini olish, zamonaviy tekshirish usullari, tasniflar, klinik protokollar, standartdarni qo'llagan holda yordamida tashxislash, davolash va reabilitatsiya qilishning takomillashtirilgan usullarini taqdim etish, ularning nazariy bilimlarini chuqurlashtirish, amaliy ko'nikmalari ko'lamini kengaytirish asosida xalqaro standartlarga javob beradigan, raqobatbardosh malakali kadrlarni shakllantirish maqsadida tuzilgan.

Dastur sog'liqni saqlash xodimlarini uzluksiz kasbiy malakalarini rivojlantirish, zamonaviy ilm-fan yutuqlariga va tibbiyot amaliyotining joriy ehtiyojlariga mos holda, tibbiyot fani va amaliyotidagi joriy vaziyatning o'zgarishini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan.

Maqsad. Otorinolaringolog va surdolog shifokorlarning eshitish a'zosi xolatini baxolash, uning nuqsoni bo'lgan bemorlarga tashxis qo'yish, davolash va reabilitatsiya qilishda amaldagi standartlar va protokollarga muvofiq nazariy bilim darajasini oshirish va amaliy ko'nikmalarini takomillashtirishdan iborat.

Vazifalar.

- Materiallarini o'zlashtirish asosida eshitish a'zosi xolatini baxolash, uning nuqsonlari kechuvi kasalliklarni zamonaviy tashxislash usullari bilan tanishtirish, bemorlarni davolash va reabilitatsiya qilish bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish orqali kasbiy kompetentlikni oshirish;
- eshitish zaiflashuvi va quloqda shovqinning sabablari va patogenetik mexanizmlari haqidagi bilimlari doirasini kengaytirish;
- eshitish zaiflashuvi va quloqda shovqin bilan kechuvi xolatlarida qo'llanib kelayotgan klinik protokollar, standartlarni tahlil qilish va ularni kasalliklarning turli klinik kechishlarida qo'llash bo'yicha ko'nikmalarni yangilash.

Ta'lim oluvchilar kontingenti: internatura, klinik ordinatura, magistratura yoki boshlang'ich ixtisoslashtirishda mazkur mutaxassislikni egallaganligini tasdiqlovchi hujjati bo'lgan shifokor otorinolaringologlar.

Tinglovchini o'quv dasturini o'zlashtirishi uchun zarur bo'lgan kompetensiya:

- otorinolaringologik kasalliklar to'g'risida keng qamrovli bilimlarga ega bo'lish, ularni tahlil qilish va turli klinik kechishlarini izohlash;
- LOR a'zolari kasalliklarini mustaqil tashxis qo'yishi va zarur davolash choralarini belgilay olishi;
- eshitish a'zosi kasalliklarini tashxislash uchun zarur bo'lgan audiologik tekshirish usullari va xizmat turlarini aniq bilish;
- shifokor otorinolaringologning kvalifikatsiya tasnifida ko'rsatilgan amaliy ko'nikmalarni mustaqil bajarishi yoki o'tkazish texnikasi xaqida ma'lumotga ega

O'quv dasturi Respublika ixtisoslashtirilgan otorinolaringologiya va bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi Ilmiy kengashida ko'rib chiqilgan va tavsiya qilingan

2024 y. «__» _____ bayonnomasi № ...

RIOBBJAM ilmiy kengash raisi

Xasanov U.S.

bo'lishi;

Dasturning dolzarbligi:

Eshitish buzilishi quloq kasalliklarining eng keng tarqalgan ko'rinishi bo'lib, dunyoning barcha mamlakatlarida ko'payishi kuzatilmokda. Shu munosabat bilan otorinolaringologlar va surdologlarning muhim vazifalaridan biri aholi o'rtasida eshitish qobiliyatini zaiflashuvini oldini olish bo'lib, bu quloq kasalliklarini o'z vaqtda aniqlash, to'g'ri tashxislash va davolashni hamda profilaktik choratadbirlarni ko'zda tutadi. Bu esa eshitish kasalliklari bilan og'rigan bemorlarni ixtisoslashtirilgan parvarish qilish tizimini qayta ko'rib chiqish va takomillashtirishni taqozo yetadi.

Dastur hajmi 72 kredit .

O'qish shakli:

- kunduzgi - o'qish ishdan ajralgan holda
- on/offline, masofaviy - o'qish ishdan ajralgan/ ajralmagan holda
- sayyor - o'qish ishdan ajralgan/ ajralmagan holda o'tkaziladi.

Mashg'ulotlarni o'tish tartibi:

- Kunduzgi - kuniga 6 kredit, mashg'ulotlar 8.30 da boshlanib, 13.30 da tamom bo'ladi. Tushlik 30 daqiqa.
- on/offline, masofaviy – kuniga 3 kredit
- sayyor – kuniga 6-8- kredit

Rejalashtirilayotgan ta'lim natijalaridan so'ng takomillashtirilishi lozim bo'lgan kasbiy kompetensiya:

bo'sag'a va bo'sag'a usti tonal audiometriyasi ma'lumotlari asosida tashxis qo'yish qobiliyati va tayyorligi;

eshitish a'zosining faoliyati qonuniyatlarini tahlil qilish, anatomo – fiziologik o'ziga xosligidan kelib chiqib, klinik - instrumental tekshiruvining asosiy usullarini bilishi va eshitish a'zosining kasalliklarini o'z vaqtida tashxislash uchun bemorlar organizmning funksional holatini baholay olishi;

eshitish a'zosi kasalliklarining asosiy patologik belgilari va sindromlarni aniqlashi, tashxis qo'yish uchun MKB-10dan foydalana bilishi, eshitish a'zosi kasalliklarida shoshilinch va hayotga xavf solishi mumkin holatlarni baxolash uchun asosiy nazariy bilim va amaliy ko'nikmalaridan oqilona foydalana bilishi lozim.

O'qish tugagandan so'ng beriladigan xujjat: o'quv dastur bo'yicha ta'lim olishni muvaffaqiyatli yakunlagan va yakuniy attestatsiyani topshirgan tinglovchilarga "Klinik audiologiya (surdologiya)" mavzuli malaka oshirganligi haqida Davlat namumasidagi sertifikat beriladi.

MAVZULI MALAKA OSHIRISH KURSI O'QUV REJASI

№	Modullar va mavzular nomi	Jami kredit	Marta	Amaliy mashg'ulotlar	Attestatsiya
					2

				Seminar (S)	Maxorat darsi (MD)	
1	MODUL: Eshitish a'zosi xolatini baxolash uchun qo'llaniladigan zamonaviy usullariga yangicha yondoshuv	26	6	6	16	
2.	MODUL: Eshitish qobiliyatini zaiflashuvi va yo'qotishga, quloqda shovqingga olib keladigan kasalliklarni tashxislashga innovatsion yondoshuv	26	6	20		
3	MODUL: Eshitishda nuqsoni bo'lgan bemorlarni davolash va reabilitatsiya qilishning amaldagi klinik protokollar, standartlarga asoslangan yangi talqini	18	14	4		
	Attestatsiya	2				2
	Jami	72	10	36	20	2

1 Modul. Quloq kasalliklarini tashxislashning zamonaviy usullariga yangicha yondoshuv

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	26 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Eshitish a'zosining anatomik, fiziologik xususiyatlari bilan turli kasalliklarining kelib chiqishi, shakllanishi, kechishi o'rtasidagi bog'liqlik. Audiologiyaning nazariy va amaliy asoslari. Eshitish a'zosi xolatini baxolashda qo'llaniladigan sub'ektiv usullar. Eshitish a'zosi xolatini baxolashda qo'llaniladigan ob'ektiv usullar. Quloq kasalliklarni tashxislashning zamonaviy nur tekshirish usullari o'rganiladi.
O'quv modul yakunida bilinishi lozim:	Quloq kasalliklarni tashxislashning zamonaviy nur tekshirish usullari (KT, MRT, MSKT, UTT va boshqalar) natijalarini taxil etishi. Bo'sag'a usti tonal audiometriyasi, nutq audiometriyasi, Langenbek bo'yicha shovqinli audiometriya, bolalarda uchun tavsiya etilgan tekshirishlar natijalarini taxil etish Akustik impedansometriya, otoakustik emissiyani qayd natijalarini taxil etishi.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	Mikrootoskopiya, endoskopik otoskopiya, amaliy bajarishi Akumetriya, eshitish nayi o'tkazuvchamligini tekshirishi o'tkazishi. Bo'sag'a tonal audiometriyasi bajarishi

bemorlarni davolash. //Metodik qo'llanma. – Toshkent. 2019. — 26 bet.
5. Maxkamova N.E. Otorinolarologiya // Darslik. Toshkent. –2020. –450 bet.

3 Modul. Eshitishda nuqsoni bo'lgan bemorlarni davolash va reabilitatsiya qilishning amaldagi klinik protokollar, standartlarga asoslangan yangi talqini

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	18 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Eshitishni buzilishida dorivor vositalar va boshqa usullarni kullanishi. Eshitishni buzilishida eshitishni yaxshilovchi jarroxlilik operatsiyalari. Eshitishni protezlash. Implantatsion texnologiyalar (suyak, o'rtiq quloq, koxlear, miya o'zakli). Eshitishni buzilishida va quloq shovqinida kompleks reabilitatsiyasi. Eshitishni buzilgan bemorlar dispanserizatsiyasi va VME. Eshitish buzilgan bemorlar baholash tartibi va mezonlari o'rganiladi.
O'quv modul yakunida bitishi lozim:	Eshitishni buzilishida eshitishni yaxshilovchi jarroxlilik operatsiyalari ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalarni, bolalarda koxlear implantatsiyaga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalarni, quloq shovqinida kompleks reabilitatsiyasi asoslarini, eshitishni buzilgan bemorlar dispanserizatsiyasi tartibi va VME asoslarini, eshitish buzilganligi xolatini baholash tartibi va mezonlari direktiv hujjatlarini bilishi.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	O'tkir va surunkali sensonevral eshitish zaiflashuvini konservativ davolash Koxlear implantatsiyaga tavsiya berishi Eshitishni protezlashga tavsiya berishi Eshitishni buzilgan bemorlarni dispanser nazoratiga olishi va kuzatuvini
Adabiyotlar	1. Xasanov U.S., Voxidov U.N. Quloq kasalliklari // O'quv qo'llanma. –Toshkent. –“Renessans press” nashriyoti –2021 yil. –320 bet. 2. Arifov S.S. Koxlear implantatsiya. // Monografiya – Toshkent. 2020. — 135 bet. 3. Arifov S.S., Yunusova G.Ya. Otokleroz diagnostikasi va differensial diagnostikasi bo'yicha klinik tavsiyalar. //Metodik qo'llanma. – Toshkent. 2019. — 26 bet. 4. Voxidov N.X., Nurov U.I., Radjabov R.R., Nurova G.U. Klinik otorinolarologiya // “Durdona” nashriyoti. – Buxoro. –2019. – 450 bet. 5. Mamatova T.Sh., Orifov S.S. O'tkir sensonevral eshitish zaiflashuvi bo'lgan bemorlarni davolash. //Metodik qo'llanma. – Toshkent. 2019. — 26 bet.

Attestatsiya. Sinov.

Dasturni amalga oshirishning tashkiliy pedagogik ta'minoti

O'quv va amaliyot bazasi: Respublika ixtisoslashtirilgan otorinolarologiya va bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi, Toshkent shahri, Yashnobod tumani, Maxtumquli ko'chasi, 103-uy.

Adabiyotlar
1. Xasanov U.S., Voxidov U.N. Quloq kasalliklari // O'quv qo'llanma. –Toshkent. –“Renessans press” nashriyoti – 2021 yil. –320 bet.
2. Arifov S.S., Yunusova G.Ya. Otokleroz diagnostikasi va differensial diagnostikasi bo'yicha klinik tavsiyalar. //Metodik qo'llanma. – Toshkent. 2019. — 26 bet.
3. Voxidov N.X., Nurov U.I., Radjabov R.R., Nurova G.U. Klinik otorinolarologiya // “Durdona” nashriyoti. – Buxoro. –2019. – 450 bet.
4. Mamatova T.Sh., Orifov S.S. O'tkir sensonevral eshitish zaiflashuvi bo'lgan bemorlarni davolash. //Metodik qo'llanma. – Toshkent. 2019. — 26 bet.

2 Modul. Eshitish qobiliyatini zaiflashuvi va yo'qotishga olib keladigan kasalliklarni tashxislashga innovatsion yondoshuv

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	26 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Tashqi quloq kasalliklari. Quloq jarohatlari. O'rtiq quloqning yiringsiz yallig'lanish kasalliklari. O'rtiq quloqning yiringli yallig'lanish kasalliklari. Eshitish analizatorining yiringsiz kasalliklari. Presbiakuzis. Eshitishni boshqa a'zo va tizimlarining kasalliklarida buzilishi. Quloqdagi shovqin kabi kasalliklar o'rganiladi.
O'quv modul yakunida bitishi lozim:	Tug'ma va ortirilgan rivojlanish nuqsonlari, quloq chirki, tashqi otit, furunkul, tashqi eshituv yo'li yot jismi; salpingootit, kataral o'rtiq otit, eksudativ o'rtiq otit, adgeziv otit, retraksiyon cho'ntak, otoskleroz, timpanoskleroz, tug'ma va ortirilgan rivojlanish nuqsonlari; miringit, o'tkir, qaytalanuvchi va o'tkir osti o'rtiq otitlar. Antrit, mastoidit, surunkali o'rtiq otitlar; sensonevral eshitish pastligi, auditor neyropatiya, Mener kasalligi, akustik nevrinoma, eshitishni markaziy buzilishi; Presbiakuzis; Quloqdagi shovqinni tashxislashni bilishi.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	Tug'ma va ortirilgan rivojlanish nuqsonlari, quloq chirki, tashqi otit, furunkul, tashqi eshituv yo'li yot jismi; salpingootit, kataral o'rtiq otit, eksudativ o'rtiq otit, adgeziv otit, retraksiyon cho'ntak, otoskleroz, timpanoskleroz, tug'ma va ortirilgan rivojlanish nuqsonlari; miringit, o'tkir, qaytalanuvchi va o'tkir osti o'rtiq otitlar. Antrit, mastoidit, surunkali o'rtiq otitlar; Mener kasalligi, akustik nevrinoma, eshitishni markaziy buzilishi; Presbiakuzis; Quloqdagi shovqinni bemorlarni tekshiruvlar qaydlari natijalari asosida kiyosiy tashxisot o'tkazib, MKB 10 bo'yicha aniq tashxis qo'yib, davolash algoritmini tanlashi.
Adabiyotlar	1. Xasanov U.S., Voxidov U.N. Quloq kasalliklari // O'quv qo'llanma. –Toshkent. –“Renessans press” nashriyoti – 2021 yil. –320 bet. 2. Arifov S.S. Koxlear implantatsiya. // Monografiya – Toshkent. 2020. — 135 bet. 3. Arifov S.S., Yunusova G.Ya. Otokleroz diagnostikasi va differensial diagnostikasi bo'yicha klinik tavsiyalar. //Metodik qo'llanma. – Toshkent. 2019. — 26 bet. 4. Mamatova T.Sh., Orifov S.S. O'tkir sensonevral eshitish zaiflashuvi bo'lgan

Dastur bo'yicha auditoriya mashg'ulotlarini o'tkazish uchun zarur jihozlar ro'yxati: elektron doska, kompyuter, proektor, doska, flebchat, marker. Modullar bo'yicha tavsiya qilinadigan o'quv uslubiy xujjatlar, tarqatma materiallar, nazorat savollari, testlar, vaziyatli masalalar, amaliy kumikmalar, qo'shimcha adabiyotlar elektron nusxada saqlanadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Xasanov U.S., Voxidov U.N. Quloq kasalliklari // O'quv qo'llanma.- Toshkent. - "Renessans press" nashriyoti - 2021 yil.-320 bet.
2. Arifov S.S. Koxlear implantatsiya. // Monografiya - Toshkent. 2020. — 135 bet.
3. Arifov S.S., Yunusova G.Ya. Otokleroz diagnostikasi va differensial diagnostikasi bo'yicha klinik tavsiyalar. //Metodik qo'llanma. - Toshkent. 2019. — 26 bet.
4. Voxidov N.X., Nurov U.I., Radjabov R.R., Nurova G.U. Klinik otorinolaringologiya // "Durdona" nashriyoti. - Buxoro.-2019.- 450 bet.
5. Mamatova T.Sh., Orifov S.S. O'tkir sensornevrал eshitish zaiflashuvi bo'lgan bemorlarni davolash. //Metodik qo'llanma. - Toshkent. 2019. — 26 bet.
6. Maxkamova N.E. Otorinolaringologiya // Darslik. Toshkent.-2020.-450 bet.

Internet-resurslar

- <http://www.med.uz>
- <https://elibrary.ru>
- <https://www.lorlife.kiev.ua>
- <http://www.medline.ru>
- <http://www.medel.com>
- <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>
- <http://www.melfon.ru>
- <http://www.lor.ru>
- <http://www.lormi.ru>
- <http://www.doctormarabote.ru>
- <http://www.med2000.ru>
- <http://rusmedserv.com>
- <http://www.doctor.ru>